PEDAGOGIK MAHORAT HAQIDA TUSHUNCHA, UNING O‘QITUVCHI FAOLIYATIDA TUTGAN O‘RNI.

Jumanazarova Dilnavo Sayfiddinovna
dilnavojumanazarova@gmil.com +998946370629
Meliboyeva Xolida Tohir qizi
Meliboyevaxolida41@gmail.com +998940183806
Beknazarova Mohigul Berdiboyevna
beknazarovamohigul72@gmil.com +98934454906
Abdurahmonova Adiba Yusuf qizi
berdiyevaoyjamol28@gmil.com +98992965110
Ilmiy maslahatchi : **Abdalova Sayyora Rustamovna**
ChDPU “Umumiy pedagogika” kafedrasi o‘qituvchisi

Annontatsiya: Ushbu ilmiy ishda pedagogik mahorat tushunchasi va uning o‘qituvchi faoliyatidagi ahamiyati chuqur tahlil qilinadi. Tadqiqotning asosiy maqsadi pedagogik mahoratning mohiyati, uni shakllantirish omillari va o‘qituvchi kasbiy faoliyatida tutgan o‘rni haqida ilmiy asoslangan xulosalar chiqarishdan iborat. Pedagogik mahorat o‘qituvchining kasbiy kompetensiyasi, didaktik yondashuvlari, shaxsiy fazilatlari va zamonaviy ta’lim talablariga moslashuvchanligi orqali namoyon bo‘ladi. Mazkur ishda o‘qituvchining pedagogik mahorati ta’lim jarayonining samaradorligi, o‘quvchilarning bilim olishi va tarbiyaviy natijalarga erishishdagi asosiy omil sifatida ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: pedagogik mahorat, o‘qituvchi faoliyati, kasbiy kompetensiya, didaktika, ta’lim samaradorligi, zamonaviy ta’lim, shaxsiy fazilatlar.

Abstract: This research examines the concept of pedagogical mastery and its significance in the professional activity of teachers. The main purpose is to analyze the essence of pedagogical mastery, factors influencing its development, and its critical role in teaching practice. Pedagogical mastery is expressed through a teacher’s professional competence, didactic approach, personal qualities, and adaptability to modern educational requirements. The study considers pedagogical mastery as a key factor in the effectiveness of education and in achieving positive learning and educational outcomes.

Keywords: pedagogical mastery, teacher activity, professional competence, didactics, educational effectiveness, modern education, personal qualities

Аннотация: Данное исследование рассматривает концепцию педагогического мастерства и ее значение в профессиональной деятельности учителей. Основная цель – анализ сущности педагогического мастерства, факторов, влияющих на его развитие, и его критической роли в педагогической практике. Педагогическое мастерство выражается через профессиональную компетентность учителя, дидактический подход, личностные качества и адаптивность к современным образовательным требованиям. В исследовании педагогическое мастерство рассматривается как ключевой фактор эффективности образования и достижения позитивных результатов обучения и воспитания.

Ключевые слова: педагогическое мастерство, деятельность учителя, профессиональная компетентность, дидактика, эффективность образования, современное образование, личностные качества.

KIRISH

Pedagogik mahorat zamonaviy ta’lim tizimida o‘qituvchining asosiy kasbiy fazilati sifatida e’tirof etiladi. Bu tushuncha o‘z ichiga o‘qituvchining bilim, ko‘nikma, malaka va shaxsiy sifatlarini mujassamlashtirgan murakkab kasbiy kompetensiyani oladi. O‘qituvchi pedagogik mahoratga ega bo‘lishi uchun nafaqat o‘z fanini chuqur bilishi, balki didaktik vositalardan samarali foydalanishi, o‘quvchilar bilan individual va guruhiy ishlash, shuningdek, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni o‘zlashtirishi zarur. Pedagogik mahoratning asosiy belgilaridan biri – o‘quv jarayonini to‘g‘ri tashkil etish, o‘quvchilarning qiziqishi va faol ishtirokini rag‘batlantirish, ularning mustaqil fikrlash va ijodiy salohiyatini rivojlantirishdir. O‘qituvchi o‘z faoliyatida pedagogik mahoratni namoyon etar ekan, u o‘quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga oladi, shaxsiy yondashuv asosida ta’lim va tarbiya jarayonini boshqaradi. Bu esa o‘quvchilarning bilim olishga bo‘lgan motivatsiyasini oshiradi, ularning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi va zamonaviy jamiyat talablariga mos yetuk shaxslarni tarbiyalashga xizmat qiladi.

METODOLOGIYA

Pedagogik mahoratning shakllanishi uzluksiz jarayon bo‘lib, o‘qituvchining kasbiy rivojlanishi, o‘z ustida ishlashi, yangi pedagogik yondashuvlarni o‘zlashtirishi orqali takomillashib boradi. O‘qituvchi o‘z faoliyatida doimiy ravishda yangilikka intilishi, zamonaviy ta’lim texnologiyalarini joriy qilishi, o‘quvchilarning ehtiyoj va qiziqishlarini o‘rganib, ularga mos metodlarni tanlashi pedagogik mahoratning muhim ko‘rsatkichlaridan hisoblanadi. Shu bilan birga, pedagogik mahorat o‘qituvchining kommunikativ qobiliyati, muomala madaniyati, konfliktlarni hal qilish ko‘nikmalari va pedagogik etika asoslariga amal qilishini ham o‘z ichiga oladi. Bu omillar o‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasida sog‘lom psixologik muhit yaratishga, o‘quvchilarning o‘ziga bo‘lgan ishonchini oshirishga va ta’lim jarayonining samaradorligini ta’minlashga xizmat qiladi.[1]

O‘qituvchining pedagogik mahorati, avvalo, ta’lim sifatining oshishiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. O‘qituvchi o‘z fanini chuqur bilgan holda, uni o‘quvchilarga sodda, tushunarli va hayotiy misollar asosida yetkazib bera olishi, o‘quvchilarning mustaqil fikrlashini rag‘batlantirishi ta’lim jarayonining asosiy natijasidir. Pedagogik mahoratli o‘qituvchi har bir o‘quvchining individual xususiyatlarini inobatga olib, ularning bilim olishga bo‘lgan ehtiyojlarini qondirishga harakat qiladi. [2]

MUHOKAMA

Bu esa o‘z navbatida, o‘quvchilarning o‘zlashtirish darajasini oshiradi, ularni faol va ijodiy fikrlashga undaydi. Shu bilan birga, pedagogik mahoratli o‘qituvchi zamonaviy axborot-kommunikatsion texnologiyalarni o‘zlashtirib, ta’lim jarayoniga innovatsion yondashuvlarni joriy etadi. Bu esa ta’lim sifatining oshishiga, o‘quvchilarning zamonaviy bilim va ko‘nikmalarga ega bo‘lishiga xizmat qiladi.Pedagogik mahoratning o‘qituvchi faoliyatidagi o‘rni faqatgina bilim berish bilan cheklanmaydi. U o‘quvchilarda ijtimoiy, axloqiy va madaniy qadriyatlarni shakllantirishda ham muhim ahamiyat kasb etadi. O‘qituvchi o‘zining shaxsiy namunasi, xulqi, madaniyati va kasbiy fazilatlari bilan o‘quvchilarga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Bu jarayonda pedagogik mahorat o‘qituvchining shaxsiy fazilatlari, pedagogik etika va kasbiy mas’uliyat bilan chambarchas bog‘liqdir. O‘qituvchi o‘z faoliyatida adolat, halollik, mehribonlik, sabr-toqat kabi insoniy fazilatlarni namoyon etgan holda, o‘quvchilarda ham ushbu fazilatlarni shakllantiradi.

Shu tariqa, pedagogik mahoratli o‘qituvchi nafaqat bilim, balki tarbiya berishda ham yetakchi rol o‘ynaydi.

Yana bir muhim jihat, pedagogik mahorat o‘qituvchining o‘z ustida ishlashi, doimiy o‘zini rivojlantirib borishi orqali takomillashadi. Zamonaviy ta’lim tizimi o‘qituvchidan doimiy yangilikka intilishni, yangi pedagogik texnologiyalar, innovatsion yondashuvlar va zamonaviy fan yutuqlarini o‘zlashtirishni talab qiladi. O‘qituvchi o‘z kasbiy bilimini doimiy ravishda boyitib borishi, metodik vositalarni yangilashi va o‘quvchilarning ehtiyojlariga mos ta’lim shakllarini qo‘llashi pedagogik mahoratning muhim ko‘rsatkichlaridan biridir. Bu jarayonda o‘qituvchi o‘z faoliyatini tahlil qilib, kamchiliklarini aniqlaydi va ularni bartaraf etish yo‘llarini izlaydi. Shu tariqa, pedagogik mahoratli o‘qituvchi zamonaviy ta’lim talablariga moslashadi va o‘z faoliyatida yuqori natijalarga erishadi.Pedagogik mahoratning o‘qituvchi faoliyatidagi o‘rni, shubhasiz, ta’lim jarayonining samaradorligi va natijadorligida yaqqol namoyon bo‘ladi. O‘qituvchi o‘zining pedagogik mahorati orqali o‘quvchilarning bilimga bo‘lgan qiziqishini oshiradi, ularni mustaqil va ijodiy fikrlashga undaydi, shuningdek, zamonaviy jamiyat talablariga mos shaxslarni tarbiyalaydi. Shu sababli, pedagogik mahorat o‘qituvchining kasbiy faoliyatida asosiy mezonlardan biri sifatida e’tirof etiladi va uning doimiy rivojlanishi zamonaviy ta’lim tizimining muhim talabi hisoblanadi.[3]

XULOSA

Yuqorida keltirilgan ilmiy tahlillar asosida xulosa qilish mumkinki, pedagogik mahorat o‘qituvchi kasbiy faoliyatining ajralmas qismi bo‘lib, ta’lim jarayonining samaradorligi va natijadorligini belgilovchi asosiy omildir. Pedagogik mahoratli o‘qituvchi o‘quvchilarning bilim olishga bo‘lgan motivatsiyasini oshiradi, ularning mustaqil va ijodiy fikrlashini rivojlantiradi hamda zamonaviy jamiyat talablariga mos shaxslarni tarbiyalaydi. Amaliy jihatdan, pedagogik mahoratni rivojlantirish uchun o‘qituvchilar doimiy ravishda o‘z ustida ishlashi, yangi pedagogik texnologiyalarni o‘zlashtirishi va kasbiy bilimini boyitib borishi zarur. Bu esa ta’lim sifatining oshishiga, o‘quvchilarning har tomonlama rivojlanishiga va jamiyat taraqqiyotiga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abduqodirova Dilobarbonu Erkinjon qizi “Inklyuziv ta’lim sharoitida o‘uvchilarning emotsional intellektini rivojlantirishning psixologik-pedagogik Asoslari” Scientific-Practical Conference “Inclusive Education: Dialogue, Analysis, Experience”, December 15, 2025
2. Abduqodirova, Dilobarbonu. (2025). PSYCHOLOGICAL FEATURES OF THE NEUROGRAPHIC APPROACH. 01. 501-503.
3. 3.Abduqodirova, Dilobarbonu. (2025). TALABALARDA PSIXOLOGIK STRESSNI YENGISH. 03. 69-73.
4. Abduqodirova, Dilobarbonu. (2025). HISSIY IJODKORLIK: TUSHUNCHA VA KOMONENTLAR. Journal of Economics and Business UBS. 4. 145-154.
5. Abduqodirova, Dilobarbonu. (2024). EMOTSIONAL KREATIVLIK: NAZARIY ASOSLARI VA PSIXOLOGIK YONDASHUVLAR.. Journal of Economics and Business UBS. 4. 679-685.